

European Network of Councils for
the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils de la
Justice (RECJ)

Rímska deklarácia 2024

14 Jún 2024

1. Prístup k spravodlivosti je základom právneho štátu a základným ľudským právom, ktoré je nevyhnutné pre ochranu a realizáciu všetkých ostatných práv. Preto je vhodné, aby Európska sieť súdnych rád na svojom dvadsiatom výročnom valnom zhrňovaní prijala deklaráciu o tomto práve.
2. Prístup k súdu (k súdnemu konaniu) zahŕňa právo na účinný súdny prieskum, ktorý pozostáva z možnosti napsadnúť akékoľvek súdne rozhodnutie, ktoré sa dotýka práv stanovených zákonom, dostupnosti opravných prostriedkov a vhodných postupov uplatniteľných na rovnakom základe. Súdne preskúvanie musí vykonávať nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom v primeranej lehote.
3. Prístup k spravodlivosti musí byť rovnako zaručený všetkým osobám a to nielen teoreticky, ale aj prakticky. To si vyžaduje, aby bola pozornosť verejnosti upriamená na ich zákoné práva, aby bol process dostupný a jednoduchý, aby sa používal jednoduchý a zrozumiteľný jazyk, aby bol zariadený fyzický prístup k súdom a aby sa v prípade potreby poskytovala podpora a bezplatné právne poradenstvo. Na tieto účely by sa mali vyčleniť dostatočné finančné zdroje vrátane právnej pomoci.
4. Súdne rady a iné im podobné orgány musia zabezpečiť prístup k spravodlivosti v takom rozsahu, v akom im to umožňujú ich právomoci a to prostredníctvom ochrany a podpory nezávislosti súdnictva, etických noriem, transparentnosti, kvality a riadneho fungovania súdnictva.
5. Zraniteľné osoby vystupujú do popredia a ich status musí byť zohľadňovaný. Prístup k spravodlivosti pre zraniteľné osoby je rozhodujúcim aspektom pre zabezpečenia spravodlivosti a rovnosti v právnom systéme. Na zmiernenie prekážok, ktorým zraniteľné osoby v tejto súvislosti čelia, by sa malo vyvinúť dostatočné úsilie na vyvinutie a podporu nástrojov a procesov, ktoré budú zohľadňovať konkrétne typy "zraniteľnosti". Sudca by mal byť schopný zaujať aktívny postoj v prípade potreby.
6. V tomto ohľade by súdne rady mali zväžiť zväžiť vykonávanie cielených informačných programov za účelom informovania zraniteľných osôb o ich právach. Medzi sudcami by sa malo zvýšiť povedomie a pochopenie pre rôzne ľudské okolnosti tak, aby sa zabezpečilo spravodlivé zaobchádzanie s takýmito ľuďmi. Súdne rady by mali takýto prístup podporovať prostredníctvom odbornej prípravy sudcov, propagácie osvedčených postupov a iných dostupných nástrojov.

7. Digitálne technológie by sa v procese výkonu spravodlivosti mohli tiež využívať. Digitálne nástroje môžu výrazne prispieť k urýchlenému a včasnému výkonu spravodlivosti: od zjednodušeného začatia súdneho konania až po väčšiu dostupnosť rozsiahleho počtu súdnych rozhodnutí, v prípade potreby anonymizovaných.
8. Využitie digitálnych technológií by sa malo vždy zameriavať na zlepšenie, nie obmedzenie prístupu k spravodlivosti. V tejto súvislosti je potrebné starostlivo zvážiť potreby zraniteľných účastníkov konania a v prípade potreby by mali mať k dispozícii potrebnú pomoc. V súčasnosti by mal ostať dostupný aj nedigitálny prístup k spravodlivosti.
9. Súdne rady by, v závislosti od ich kompetencií, mali zohrávať aktívnu úlohu pri vyhodnocovaní technológií umelej inteligencie pokiaľ ide o ich využitie v justícii.
10. Súdne rady by, v závislosti od ich kompetencií, mali nastaviť štandardy pre využívanie digitálnych technológií, vrátane umelej inteligencie.